

BROEDER VIRGILIUS LEFEBER 75!

Kees van Achterberg

Vijf- en zeventig jaar geleden in Amsterdam geboren en opgegroeid, en al vroeg bleek de interesse voor de natuur aanwezig, wat resulteerde in een opleiding tot Natuurgids bij o.a. de latere medebroeder en entomoloog Theowald van Leeuwen. Terugblikkend is het duidelijk dat dit slechts een aanloop was tot wat komen zou.

Na een opleiding (de Mulo in Zevenaar en de Kweekschool in Maastricht), en intussen als broeder Virgilius bij de "Broeders van Maastricht" ingetreden, was hij in 1943 klaar om voor de klas te gaan staan. Eerst in Helmond gewoon als onderwijzer, daarna als "subhoofd" van een uitbreiding van de school.

Helmond heeft een diepe indruk gemaakt, getuige een stukje onder de titel "Wonderen aan de rand van de stad" in de "Jeugd natuurwachter". "Mijn school lag op een ideaal plekje: helemaal aan de rand van de stad. Voor de school liep een verkeersweg zonder druk verkeer (bestaan die nog wel?), maar dat was dan ook het eind van de "beschaving". Achter de grote speelplaats lag een kale zandvlakte, die door de jongens als voetbalveld gebruikt werd (meisjes voetbalden toen

nog niet!) en dan volgden enkele verspreide boerderijen temidden van uitgestrekte heidevelden en dennenbossen, zover als je maar kon zien. Ik heb daar in die jaren heel wat leuke tochten gemaakt en veel interessants gezien en beleefd. En dikwijls hoefde je daar niet eens voor op stap te gaan: de dieren kwamen soms zo maar binnenvliegen, in de vaste overtuiging blijkbaar dat ze van harte welkom waren". Dat van die overtuiging is wat moeilijk te bewijzen, maar het tekent Virgilius zijn inlevingsvermogen en voorliefde voor de veldbiologie. De leerlingen dienden al vroeg het verschil tussen Weg-, Steek- en Graafwespen te leren en niet te vergeten de overeenkomst tussen deze groepen. Het vermogen van de vrouwtjes om venijnig te steken als ze zich bedreigd voelen; waarmee maar weer eens aangetoond wordt dat mannetjes minder gevaarlijk zijn.

Op school was een grote kweekkooi voor vlinders, waarbij de leerlingen geacht werden dagelijks voor het voer van de rupsen te zorgen. Als de vlinders uitkwamen was het soms noodzakelijk een doek over de kooi te hangen, omdat er anders van de lessen te weinig dreigde terecht te komen. Het valt niet te ontkennen, dat Virgilius op een mooi plekje zat; zowel de houtbij als de konginnepage kwamen in de schooltuin voor!

Op het eind van zijn Helmondse periode vond Virgilius de tijd rijp geworden om lid te worden van de Nederlandse Entomologische Vereniging, waarbij de vroege contacten met medebroeder Theowald zeker geholpen hebben de drempel te verlagen. Snel kwamen de eerste stukjes over de Aculeata; eerst in de "Jeugd natuurwachter", maar het ging niet gelijk van een leien dakje. Één van de foto's kreeg een volkomen verkeerd onderschrift, waaruit bleek dat ook binnen de redactie nog wel enige opvoedende activiteiten op het terrein van entomologie gewenst waren. Maar vaak ging het wel goed, zoals bij "*Podalonia*, de ruige rupsdoder"! Waarbij zich de vraag voordoet of de rupsen ruig gedood worden, of dat de doder zelf ruig is, of dat de doder het doden van ruige rupsen tot haar favoriete hobby gemaakt heeft. Ook de Virgiliaanse slogans als "vliegen smaken heerlijk" zullen zeker indruk gemaakt hebben op het jeugdige publiek, mogelijk zelfs leidend tot interesse in *Bembix*, de Harkwesp, die er in ieder geval van uit gaat dat haar nageslacht vliegen op hun waarde weet te schatten.

Na in Den Haag en Amsterdam (1960, als schoolhoofd) gewerkt te hebben kwam Virgilius in 1964 naar het entomologisch zo rijke Zuid-Limburg om in Maastricht pedagogisch actief te zijn (in 1968-72 tenslotte als schoolhoofd). Deze verandering van omgeving was achteraf de aanloop voor de wetenschappelijke publicaties die vanaf 1966 regelmatig van zijn hand verschenen.

Vanzelfsprekend over die zo interessante fauna van Zuid-Limburg, waarbij de St. Pietersberg (of Mont St. Pierre, al naar gelang de helling en het land) als centraal hoogtepunt (in een nogal vlak land als Nederland wel te verstaan) fungeerde. De medewerking aan een 2e editie van het boek over de Sint Pietersberg (gepubliceerd in 1983) lag dan ook méér dan voor de hand.

De pensionering in 1978 leidde er niet toe dat hij met zijn handen over elkaar ging zitten broederlijk te wezen. Integendeel, zijn wetenschappelijke artikelen omvatten inmiddels een veel groter gebied en de faunistiek van de Nederlandse Aculeaten zou zonder zijn bijdragen er heel anders uit gezien hebben. Hopelijk zal dit op korte termijn leiden tot een faunistisch overzicht van alle Nederlandse Aculeata; een boek waarvan de basis vooral door Virgilius gelegd is. De wetenschappelijke activiteiten van Virgilius hebben zijn erkenning gevonden in de toekenning van de Uyttenboogaart-Eliassen prijs in 1990, en het honorair medewerkerschap van het Nationaal Natuurhistorisch Museum in Leiden. Verder zette hij zich in voor het behoud van bedreigde natuurgebieden in Limburg, o.a. door het verrichten van inventarisaties, waar voor zowel het geld als de expertise ontbreken bij de beherende instanties.

Virgilius verzamelde en verzameld nog steeds veel Aculeaten "tot 3000 exemplaren per jaar" en vergat daarbij het kweken niet! Dan blijkt het een groot voordeel een broeder te zijn, want broeders (zeker die van Maastricht) hebben grote zolders! Dan hoeft men niet op een paaltje meer of minder te kijken om mee te nemen en te bewaren. Want in de oude palen en ander stukken oud hout nestelen allerlei interessante Aculeaten, en niet te vergeten ook heel interessante sluipwespen. Met andere woorden het innerlijke leven van een paal heeft geen geheimen voor Virgilius, evenals de Aculeaten-fauna van Zuid-Limburg. Moge hij als onze meest zuide-

lijke nestor er dan ook nog lang mee doorgaan om zijn kennis met ons te delen!